

BESKÆFTIGELSES- UNDERSØGELSE 2013

INDHOLDSFORTEGNELSE	
RESUMÉ	3
BESKÆFTIGELSEN I FINANSSEKTOREN	4
Penge- og realkreditinstitutter	4
Pension og forsikring	5
It-virksomheder tilknyttet finanssektoren	5
PERSONALEOMSÆTNING	6
REKRUTTERING	7
Elever	8
Sværhedsgrad af rekruttering	8
AFSKEDIGELSER	9
EN SEKTOR I FORANDRING	10
Både overskud af og mangel på arbejdskraft	10
Uddannelse	11
Aldersfordeling	12
Seniordeltid	13
OM UNDERSØGELSEN	15

RESUMÉ

Beskæftigelsen i den finansielle sektor falder fortsat, viser FA's seneste beskæftigelsesundersøgelse.

FA's beskæftigelsesundersøgelse gennemføres hvert år, og den analyserer beskæftigelsesudviklingen i finanssektoren. Undersøgelsen dækker hele finanssektoren forstået som pengeinstitutter, realkreditinstitutter, pensionskasser og pensionselskaber, forsikringselskaber samt it-virksomheder i finanssektoren. Den er baseret på besvarelser fra 111 virksomheder og er dermed repræsentativ for virksomhederne i sektoren.

Siden 2008 er den samlede beskæftigelse i pengeinstitutterne faldet med omkring 6.300 personer. Inden for det seneste år er antallet af medarbejdere reduceret med 1.450, og frem til midten af 2014 forventer pengeinstitutterne, at antallet falder med yderligere 800 medarbejdere. I realkreditinstitutterne er beskæftigelsen det seneste år faldet med knap 100 medarbejdere og i 2014 forventes næsten uændret beskæftigelse. På pensions- og forsikringsområdet er beskæftigelsen stort set uændret, og det kommende år forventes den også uændret.

Finanssektorens tilpasning af medarbejderantallet er i et vist omfang begrundet i finanskrisens følger, men tilpasningerne er også et resultat af, at sektoren gennemgår strukturelle forandringer, som bl.a. skyldes ændret kundeadfærd og ny teknologi. Det gør nogle af medarbejdernes tidligere funktioner overflødige og stiller krav til de kompetencer, der er brug for i fremtiden.

I 2013 beskæftigede den samlede finansielle sektor ca. 68.800 medarbejdere. Selvom den totale beskæftigelse falder, bliver der fortsat rekrutteret nye medarbejdere, især medarbejdere med andre profiler end dem, der forlader virksomhederne. Generelt har virksomhederne i den finansielle sektor ikke problemer med at tiltrække medarbejdere, men i den seneste undersøgelse angiver 10 til 20 procent, at det er blevet sværere at rekruttere. Det er især blandt realkreditinstitutterne og it-virksomhederne, det er blevet sværere at ansætte privatrådgivere, erhvervsrådgivere og it-medarbejdere.

Rekrutteringen af nye medarbejdere skal ikke ses som et tegn på, at sektoren er ude af vanskelighederne efter finanskrisen. Situationens alvor træder tydeligt frem, når man ser på det totale antal afskedigede det sidste år, hvor pengeinstitutterne sagde farvel til 2.900 medarbejdere og forsikringselskaberne til ca. 720.

BESKÆFTIGELSEN I FINANSSEKTOREN

Beskæftigelsen i finanssektoren

Denne undersøgelse af beskæftigelsen i den danske finanssektor omfatter penge- og realkreditinstitutter, pensionskasser og pensionsselskaber, forsikringsselskaber samt it-virksomheder, der er ejet af eller i særlig grad servicerer finanssektoren. Disse virksomheder beskæftiger i alt ca. 68.800 medarbejdere i Danmark fordelt på

- 41.700 i pengeinstitutter
- 5.000 i realkreditinstitutter
- 5.200 i pensionskasser og -selskaber
- 12.500 i forsikringsselskaber
- 4.400 i it-virksomheder omfattet af FA's overenskomster.

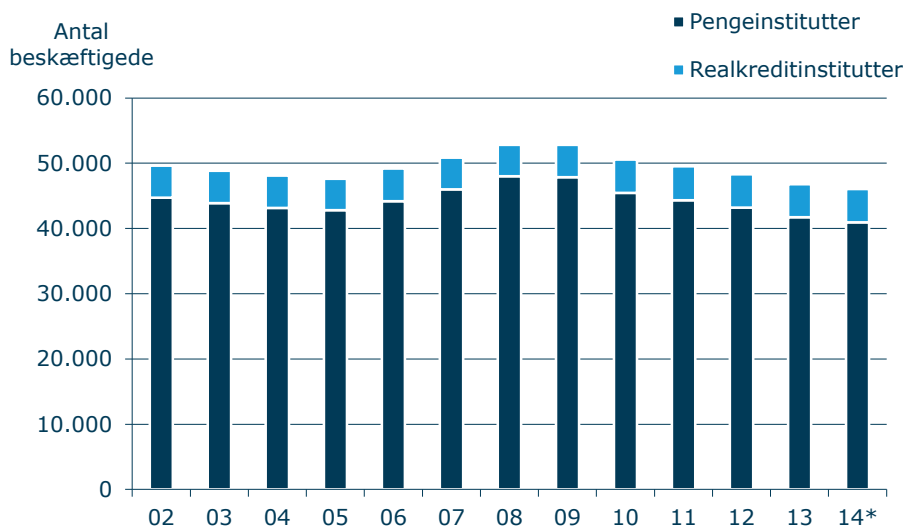
Ca. 60.000 af dem er ansat i virksomheder, der er medlem af FA. Hertil kommer, at FA har andre medlemsvirksomheder tilknyttet finanssektoren med i alt ca. 4.800 medarbejdere.

Penge- og realkreditinstitutter

Pengeinstitutterne er den del af den finansielle sektor i Danmark, der har været hårdest ramt af finanskrisen – også når det gælder beskæftigelsen. Beskæftigelsesudviklingen er dog også præget af, at sektoren gennemgår strukturelle forandringer som følge af andre samfundsmæssige tendenser, og det er ikke muligt at adskille effekterne af de forskellige påvirkninger fra hinanden.

Siden 2008 er beskæftigelsen i pengeinstitutterne faldet med næsten 6.300 medarbejdere eller 13 pct. Det seneste år har reduktionen været på ca. 1.450 medarbejdere. Pengeinstitutterne forventer yderligere fald på knap 800 medarbejdere i det kommende år frem mod medio 2014 svarende til en nedgang på 1,9 pct.

Figur 1. Beskæftigelsen i penge- og realkreditinstitutter

Kilde: Danmarks Statistik, FA og egne beregninger. Databrud fra 2008 til 2009. Tallene er ekskl. IT og andre serviceselskaber tilknyttet finanssektoren.

Beskæftigelsen i 2013 er baseret på udviklingen i beskæftigelsen fra 2012 til 2013 i FA's medlemsvirksomheder på penge- og realkreditområdet, og skøn for 2014 er baseret på undersøgelsens resultater.

Anm. Svar på spørgsmålene: Hvor mange medarbejdere havde virksomheden pr. 01.06.2013? Hvor mange medarbejdere skønner virksomheden at have ansat pr. 01.06.2014? Svarene er opjusteret til brancheniveau.

Beskæftigelsen indenfor realkreditområdet har været mere stabil end i pengeinstitutterne. Fra 2008 til 2011 steg den med knap 400, og siden er den faldet lidt igen. Samlet set er beskæftigelsen fra 2008 til 2013 dermed steget med godt 200 medarbejdere svarende til 4 pct. Det seneste år er beskæftigelsen faldet med knap 100 medarbejdere og i 2014 forventes næsten uændret beskæftigelse.

Pension og forsikring

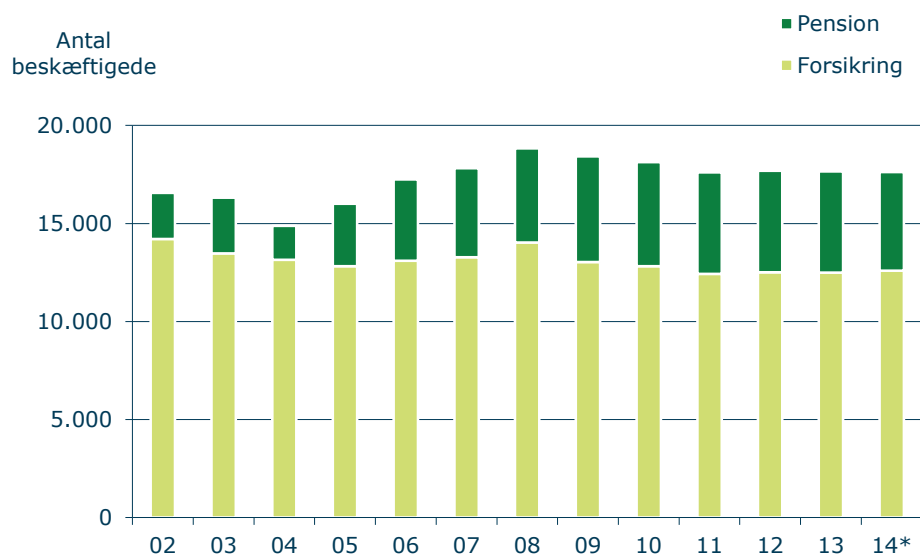
Beskæftigelsen indenfor forsikring har også været faldende siden 2008, men ikke så kraftigt som i pengeinstitutterne.

Beskæftigelsestallene på pensions- og forsikringsområdet er dog usikre. Dels er der databrud fra 2008 til 2009 for så vidt angår kilden til Danmarks Statistiks beskæftigelsestal, dels gav en omlægning af brancheklassifikationen i 2008 anledning til væsentlige forskydninger i beskæftigelsen indenfor området. Beskæftigelsesniveauet i 2008 og 2009 er derfor beregnet på baggrund af beskæftigelsesudviklingen blandt FA's medlemsvirksomheder indenfor pension og forsikring.

Det seneste år har beskæftigelsen i forsikringsselskaberne været næsten uændret, og det kommende år forventes en marginal stigning i beskæftigelsen på knap 100 personer eller 3/4 pct.

Også på pensionsområdet har beskæftigelsen været stort set uændret fra 2012 til 2013, men her ventes et fald i beskæftigelsen på godt 100 personer eller 2,5 pct. frem mod medio 2014.

Figur 2. Beskæftigelsen i pensions- og forsikringsselskaber

Kilde: Danmarks Statistik, FA og egne beregninger. Databrud fra 2008 til 2009. Beskæftigelsen i 2013 er baseret på udviklingen i beskæftigelsen fra 2012 til 2013 i FA's medlemsvirksomheder på pensions- og forsikringsområdet, og skøn for 2014 er baseret på undersøgelsens resultater.

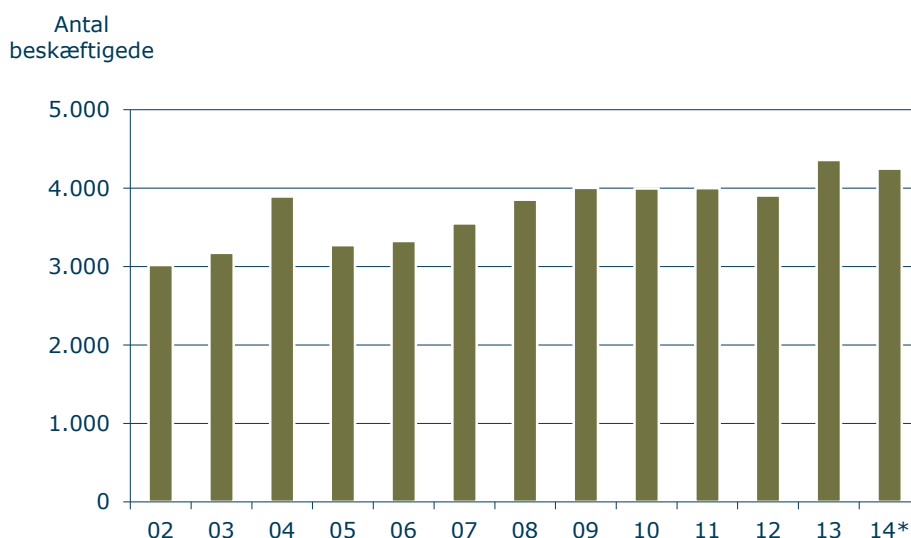
Anm. Svar på spørgsmålene: Hvor mange medarbejdere havde virksomheden pr. 01.06.2013? Hvor mange medarbejdere skønner virksomheden at have ansat pr. 01.06.2014? Svarene er opjusteret til brancheniveau.

It-virksomheder tilknyttet finanssektoren

It-virksomhederne i FA's medlemskreds har som den eneste del af finanssektoren oplevet beskæftigelsesfremgang fra 2012 til 2013 – og det på 450 medarbejder eller over 10 pct. Virksomhederne forventer til gengæld en nedgang i beskæftigelsen på godt 100 svarende til ca. 2,5 pct. frem mod midten af 2014.

Beskæftigelsesudviklingen i it-virksomhederne afspejler flere forskellige tendenser – herunder fokus på digitalisering, men også andre finansvirksomheders in- og outsourcing af it-funktioner.

Figur 3. Beskæftigelsen i it-virksomheder

Kilde: FA. Skøn for 2014 er baseret på undersøgelsens resultater.

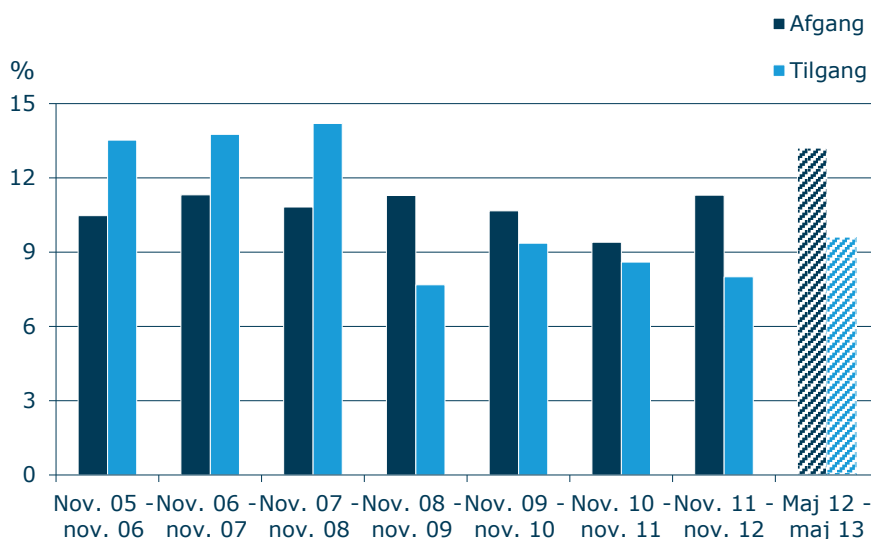
Anm. Svar på spørgsmålene: Hvor mange medarbejdere havde virksomheden pr. 01.06.2013? Hvor mange medarbejdere skønner virksomheden at have ansat pr. 01.06.2014? Svarene er opjusteret til brancheniveau.

PERSONALEOMSÆTNING

Før finanskrisen var personaleomsætningen målt som medarbejdertilgang i FA's medlemsvirksomheder 13-14 pct. om året, og dermed højere end medarbejderafgangen, der var på 10-11 pct. Med finanskrisen faldt tilgangen af medarbejdere til mellem 7 og 9 pct., mens afgangen forblev på ca. samme niveau som før krisen.

Det uændrede niveau for afgangen dækkede over modsatrettede tendenser, hvor afskedigelser godt nok var med til at trække afgangens op, men hvor jobusikkerheden samtidig gjorde, at medarbejderne i højere grad end tidligere holdt fast i deres job.

Figur 4. Personaleomsætning i finanssektoren

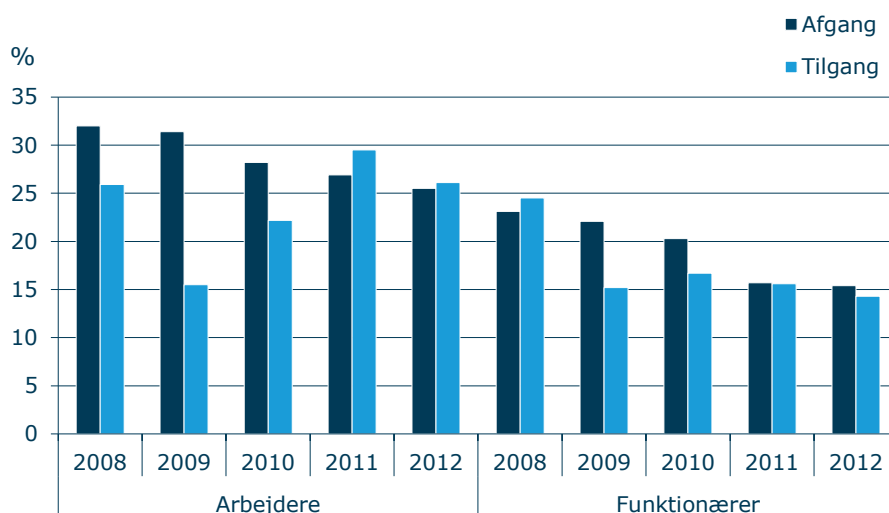
Kilde: FA

I den seneste opgørelse af den årlige personaleomsætning, der er for perioden maj 2012 til maj 2013, er afgangens imidlertid steget til godt 13 pct., som er det højeste niveau i den tid, FA har opgjort personaleomsætningen. Stigningen afspejler bl.a. en del fusioner i sekto-

ren, men selvfølgelig også afskedigelser, idet fx Finansiell Stabilitet i løbet af perioden har nedbragt antallet af medarbejdere, efterhånden som overtagne kundeforhold og øvrige aktiviteter er blevet afviklet.

Selvom personaleomsætningen – især afgangen – har været stigende, er den fortsat betydelig lavere end blandt fx arbejdere på DA-området, og også funktionæromsætningen på DA-området. Og det til trods for, at personaleomsætningen på DA-området er faldet de sidste par år. Det skal dog bemærkes, at tallene på grund af forskellige opgørelsestidspunkter, metode og datagrundlag, ikke er fuldstændig sammenlignelige.

Figur 5. Personaleomsætning på DA-området

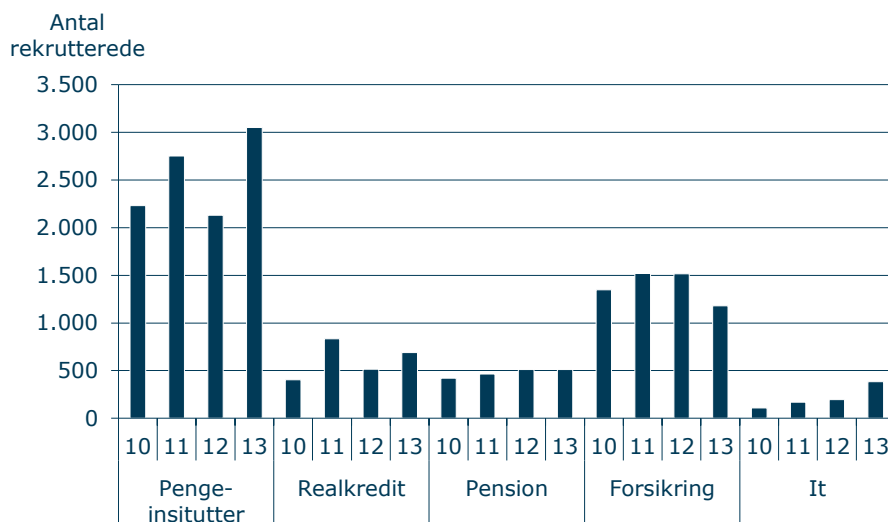

Kilde: DA

REKRUTTERING

Til trods for at beskæftigelsen på penge- og realkreditområdet har været faldende det seneste år, og at den på pensions- og forsikringsområdet har været stort set uændret, er der også sket rekrutteringer af nye medarbejdere. På både penge- og realkreditområdet har antallet af rekrutteringer (ex. fusioner) endda været højere det seneste år end året før.

Figur 6. Rekruttering ex. fusioner

Kilde: FA

Anm. Svar på spørgsmålet: Hvor mange medarbejdere har virksomheden i alt rekrutteret de seneste 12 måneder?

Rekrutteringer som følge af fusioner og virksomhedsoverdragelser er ikke inkluderet i figuren. Svarene er opjusteret til brancheniveau.

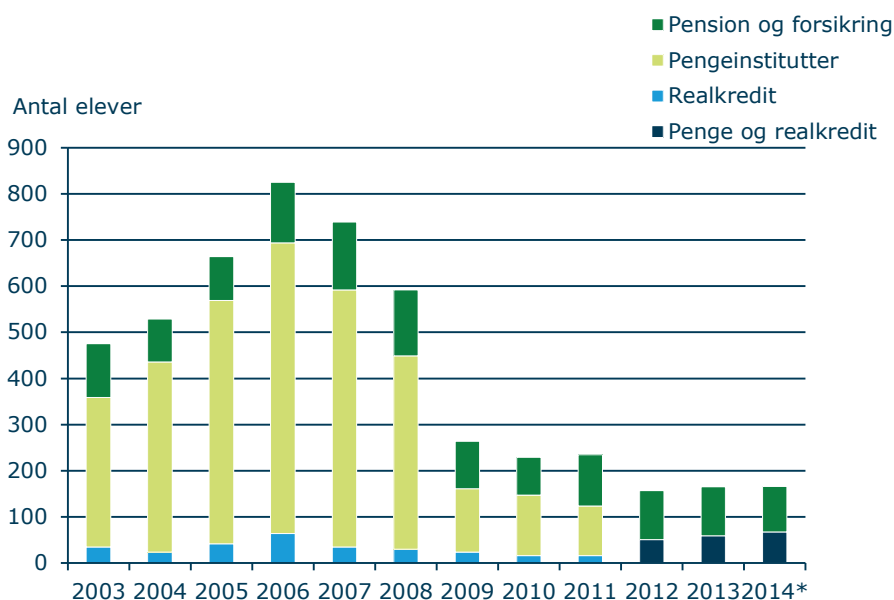
På pensionsområdet har antallet af rekrutteringer været uændret i forhold til året før, mens det på forsikringsområdet faldt til det laveste niveau i løbet af de sidste 4 år.

I it-virksomhederne, hvor beskæftigelsen steg fra 2012 til 2013, steg antallet af rekrutteringer naturligt nok også.

Elever

En del af finansvirksomhedernes rekruttering består af elevansættelser. Ansættelser af finanselever har dog været faldende i en årrække, siden de toppede med 825 i 2006. Faldet er især sket i pengeinstitutterne, der historisk set har været den største aftager. I 2013 blev der i alt ansat 165 finanselever, hvilket er en lille stigning i forhold til 2012, hvor der blev ansat 157. I kraft af det store fald af finanselever i pengeinstitutterne ændrede fordelingen af elever sig fra 2011 til 2012, så pensions- og forsikringsområdet for første gang ansatte flest elever.

Figur 7. Udviklingen i elevoptaget

Kilde: FA

Anm. For 2014 svar på spørgsmålet: Hvor mange nye finanselever forventer I at ansætte de kommende 12 måneder? Svarene er opjusteret til brancheniveau.

I 2014 forventer finansvirksomhederne et samlet set uændret elevoptag, men med en lille forskydning mod flere i penge- og realkreditinstitutterne og færre på pensions- og forsikringsområdet.

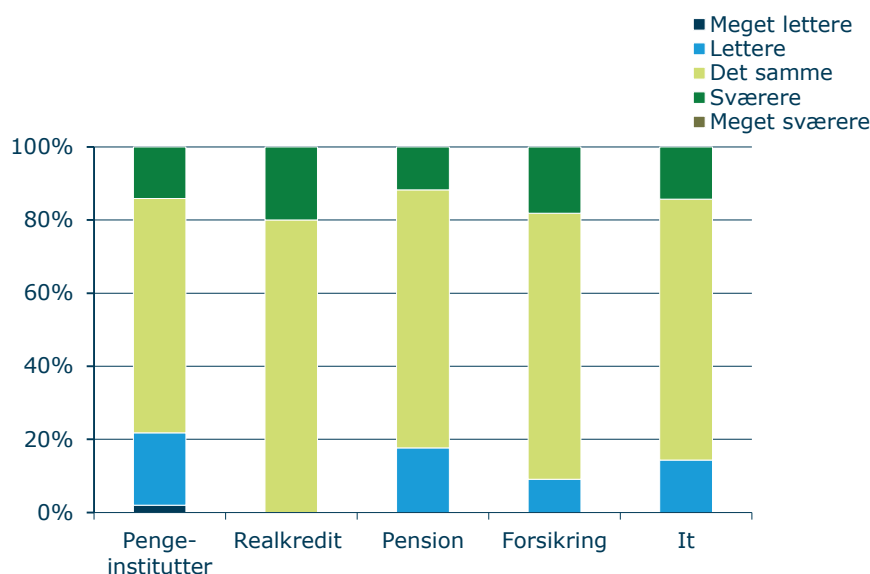
Sværhedsgrad af rekruttering

Op til finanskrisen var det finansielle arbejdsmarked præget af mangel på arbejdskraft og hård konkurrence om medarbejderne. Fra slutningen af 2008 blev det betydeligt nemmere for virksomhederne at rekruttere de rigtige medarbejdere. Det afspejles i mange af tallene om beskæftigelsen i finanssektoren – fx personaleomsætningstallene. I FA's årlige beskæftigelsesundersøgelse har langt hovedparten af finansvirksomhederne siden 2009 angivet, at rekrutteringssituationen er blevet lettere eller er uændret i forhold til året før.

Også i år har hovedparten af virksomhederne svaret, at rekrutteringssituationen er uændret i forhold til sidste år. Men færre siger, at det er blevet lettere, mens flere siger, det er blevet

sværere.

Figur 8. Sværhedsgrad ved rekruttering 2013 i forhold til 2012

Kilde: FA

Anm. Svar på spørgsmålet: Er det blevet lettere eller sværere at besætte ledige stillinger i dag i forhold til for et år siden? Svarene er opjusteret til brancheniveau.

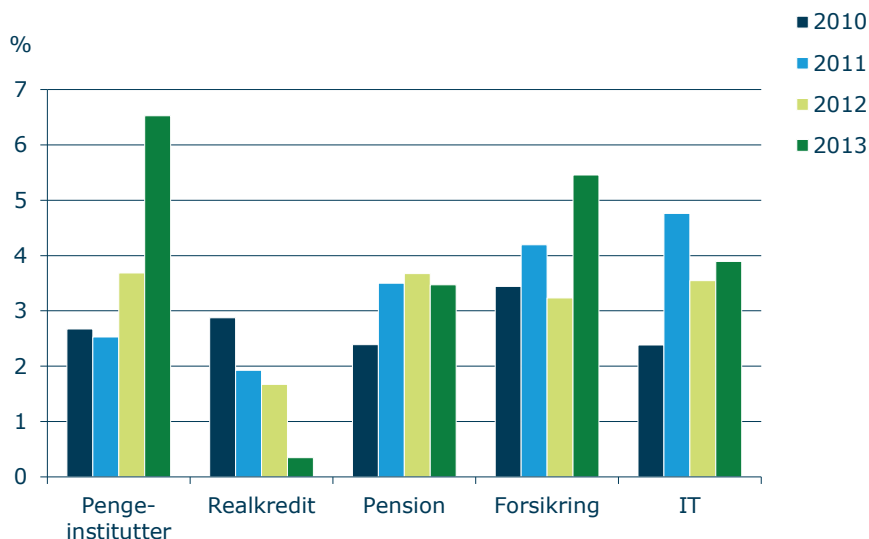
Hvor det sidste år var godt 5 pct. af pengeinstitutterne, ingen realkreditinstitutter, ingen pensionsselskaber eller -kasser og ca. 5 pct. af forsikringsselskaberne, som angav, at det var blevet sværere at rekruttere, er det i år mellem 10 og 20 pct. på alle områder. Kun blandt it-virksomhederne er andelen, der har angivet, at det er blevet sværere, faldet en smule.

AFSKEDIGELSER

Finanssektorens rekruttering af nye medarbejdere skal imidlertid ikke ses som tegn på at sektoren er ude af vanskelighederne. Som både beskæftigelsesudviklingen og personaleomsætningen viser, sker der stadig tilpasninger af medarbejderantallet. Og en del af denne tilpasning sker gennem afskedigelser. Og situationens alvor træder klart frem, når man kigger på afskedigelserne i det forgangne år.

Især i pengeinstitutterne, men også i forsikringsselskaberne, er andelen af afskedigede medarbejdere steget markant til hhv. 6½ pct. og 5½ pct. Det svarer til godt 2.900 afskedigede medarbejdere i pengeinstitutter og ca. 720 afskedigede medarbejdere i forsikringsselskaber.

Figur 9. Antal afskedigelser som andel af medarbejderantal

Kilde: FA

Anm. Svar på spørgsmålet: Hvor mange medarbejdere har virksomheden afskediget de seneste 12 måneder, opgjort på antal? Svarene er opjusteret til brancheniveau.

På pensions- og it-området har andelen af afskedigede medarbejdere ikke ændret sig markant fra 2012 til 2013, hvor den har ligget på 3½-4 pct. svarende til 175-200 medarbejder på hvert område. På realkreditområdet har afskedigelserne været i bund med under ½ pct. eller under 20 medarbejdere.

Alt i alt er der afskediget ca. 4.000 medarbejdere det forgangne år svarende til godt 5½ pct.

EN SEKTOR I FORANDRING

Både overskud af og mangel på arbejdskraft

Finanssektorens tilpasning for så vidt angår medarbejderantallet er selvfølgelig i et vist omfang foranlediget af finanskrisen med deraf følgende konjunkturedgang og øget regulering. Men tilpasningerne er også et resultat af, at sektoren gennemgår nogle mere strukturelle forandringer, der bl.a. skyldes ændret kundeadfærd og ny teknologi. Det gør nogle af medarbejdernes tidligere funktioner overflødige og stiller andre krav til de kompetencer, der er brug for i fremtiden.

Denne strukturelle forandring medvirker til, at virksomhederne trods den generelle beskæftigelsesnedgang oplever, at de mangler arbejdskraft på nogle områder, mens de har overskud af arbejdskraft på andre områder. I alt angiver 1/3 af virksomhederne, at de har mangel på arbejdskraft og godt 1/5, at de har overskud af arbejdskraft.

Manglen på arbejdskraft er mest udtalt blandt realkreditinstitutterne og i it-virksomhederne, hvor hhv. 60 og 44 pct. af virksomhederne mangler arbejdskraft i et omfang svarende til ca. 1½ pct. af de eksisterende medarbejdere. I realkreditinstitutterne er det især privatrådgivere, erhvervsrådgivere og it-medarbejdere, der mangler, mens it-virksomhederne især mangler systemudviklere. Blandt de øvrige finansvirksomheder er det mellem 25 og 30 pct., der mangler arbejdskraft, og manglen udgør under ½ pct. af medarbejderstaben. I alt mangler finansvirksomhederne ca. 350 medarbejdere.

Det er især de store pengeinstitutter og pensionsområdet, der har overskud af nogle medarbejdertyper. Blandt disse er det 1/3 af virksomhederne, der har for mange medarbejdere i én eller flere kategorier. Overskuddet er dog større i pengeinstitutterne, hvor det udgør godt 1½ pct. af medarbejderne, og især drejer sig om kassemedarbejdere og produktionsfolk, end det er på pensions-området, hvor det udgør 0,7 pct. af medarbejderne. Blandt de

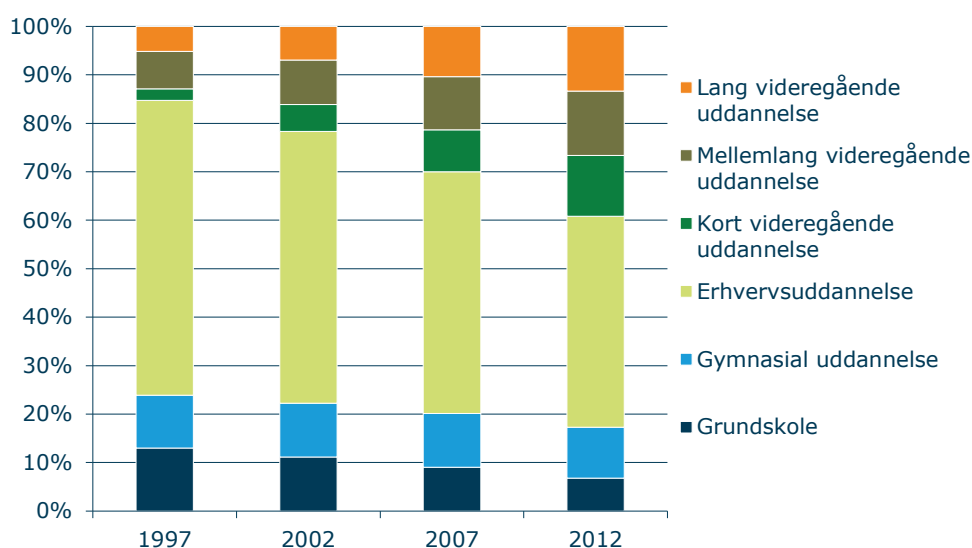
Øvrige finansvirksomheder oplever realkreditinstitutterne slet ikke overskud af arbejdskraft, mens ca. 10 pct. af forsikringsselskaberne og ca. 20 pct. af it-virksomhederne og de mindre pengeinstitutter har overskud i nogle kategorier. Alt i alt har finanssektoren ca. 700 medarbejdere i overskud.

I forhold til sidste års beskæftigelsesundersøgelse er manglen på arbejdskraft blevet større og overskuddet af arbejdskraft blevet mindre, omend overskuddet stadig er større end manglen.

Uddannelse

De ændrede krav til medarbejdernes kompetencer afspejler sig også i deres sammensætning for så vidt angår deres uddannelsesbaggrund. Andelen af medarbejdere med videregående uddannelser stiger hele tiden. I 1997 udgjorde de 15 pct., i 2012 39 pct.

Figur 10. Udviklingen i uddannelsesniveau blandt finansmedarbejdere

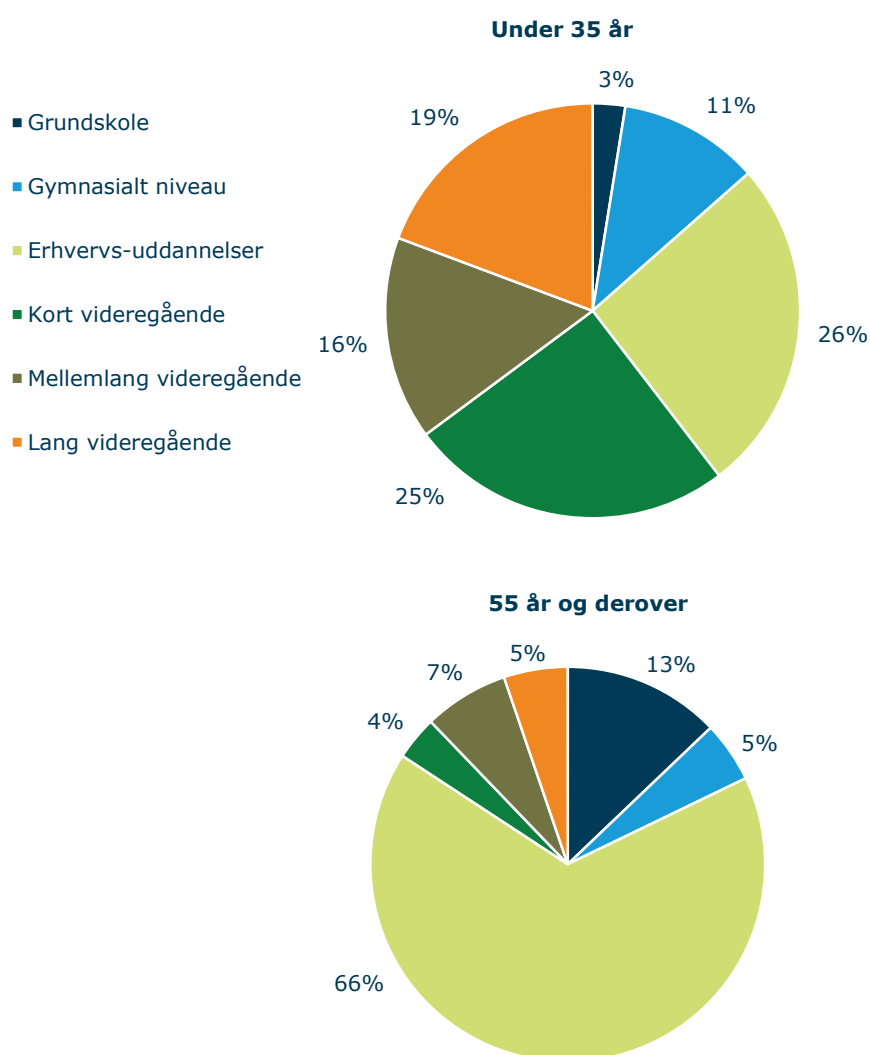

Kilde: 1997-2007: Danmarks Statistik (RASU2), 2012: FA strukturstatistik suppleret med uddannelseskoder fra Danmarks Statistik.

Bemærk: Tabellen oplyser færdiggjorte offentlige uddannelser. Igangværende uddannelse og privat uddannelse er ikke inkluderet. Medarbejdere med uoplyst uddannelse indgår ikke i figuren. Bachelorer og mellemlang videregående er slået sammen.

Udviklingen mod højere og højere uddannelsesniveau skyldes bl.a., at virksomhedernes rekrutteringsmønster ændrer sig. Det ses tydeligt, når man betragter uddannelsesniveaet fordelt på medarbejdernes alder, idet de unge, jo er de senest rekrutterede. Blandt medarbejderne under 35 år har 60 pct. en videregående uddannelse, mens det kun gælder for 16 pct. at de 55+-årige.

Figur 11. Uddannelsesniveau for finansmedarbejdere 2012 (fordelt på alder)

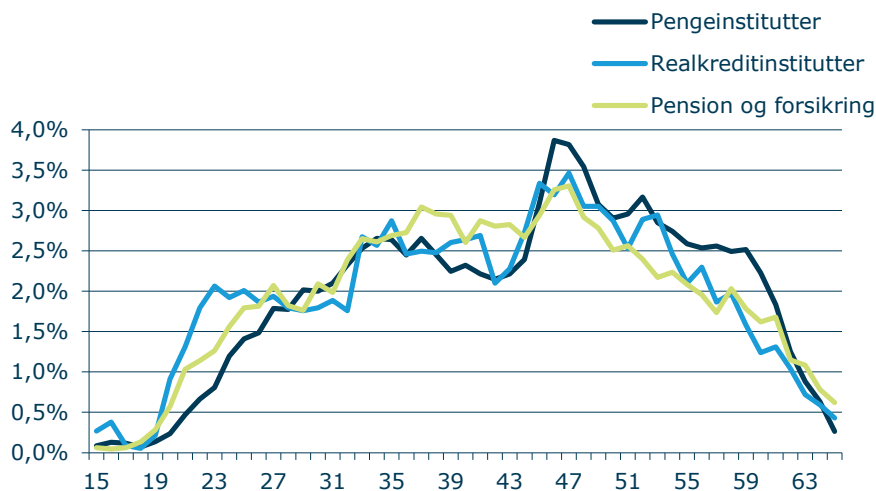
Kilde: FA strukturstatistik suppleret med uddannelseskoder fra Danmarks Statistik.

Bemærk: Tabellen oplyser færdiggjorte offentlige uddannelser. Igangværende uddannelse og privat uddannelse er ikke inkluderet. Medarbejdere med uoplyst uddannelse indgår ikke i figuren. Bachelorer og mellemlang videregående er slået sammen.

Aldersfordeling

Den ændrede sammensætning af medarbejdernes uddannelsesbaggrund skyldes ikke kun det ændrede rekrutteringsmønster, men også den efter- og videreuddannelse, der sker i sektoren. Da uddannelsesniveaut generelt er højere blandt yngre end blandt ældre i Danmark, bidrager den demografiske udvikling også i sig selv. Dermed bliver befolkningen samlet set bedre og bedre uddannet. Og at den udvikling vil fortsætte, viser sektorens aldersfordeling. Især i pengeinstitutterne kan man forvente, at en del medarbejdere vil gå på pension indenfor de næste 10 år, idet 15 pct. er 57 eller derover. I realkreditinstitutterne gælder det 11 ½ pct. og på pensions- og forsikringsområdet 13 ½ pct.

Figur 12. Alderssammensætning i finanssektoren

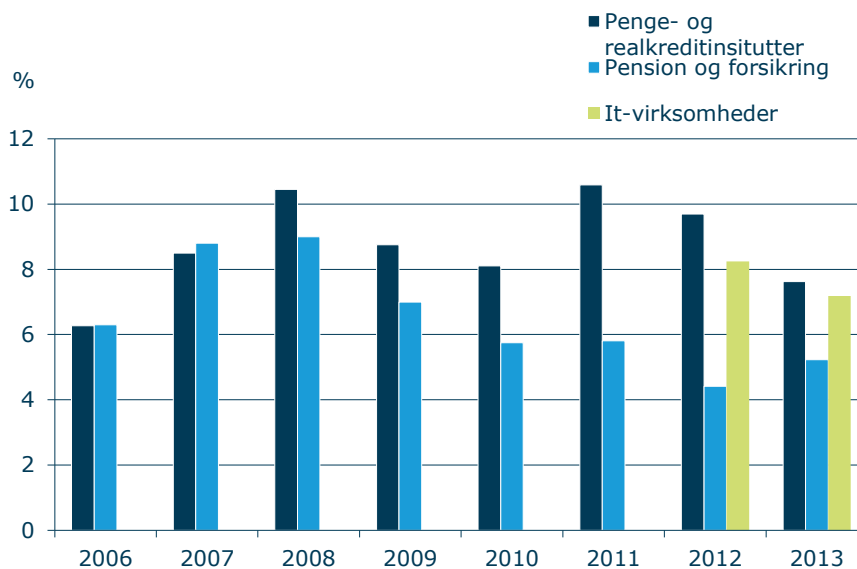
Kilde: FA

Anm. Alderssammensætningen er opgjort for medarbejdere i FA's medlemsvirksomheder pr. maj 2013. It-virksomheders medarbejdere indgår på de overenskomstområder, de er omfattet af.

Seniordeltid

I 2003 blev der indført seniordeltidsordning i FA's overenskomster. Ordningen gav medarbejdere, der var fyldt 58 år, ret til at gå på deltid og samtidig modtage uændrede pensionsindbetalinger fra arbejdsgiveren. Ved overenskomstforhandlingerne i 2012 blev ordningen på penge- og realkreditområdet ændret til at gælde medarbejdere, der er fyldt 60 år. På pensions- og forsikringsområdet gælder ordningen stadig fra 58.

Figur 13. Andel 58+-årige, der er på seniordeltid

Kilde: FA .

Anm. Svar på spørgsmålet: Hvor mange medarbejdere har i løbet af de seneste 12 måneder benyttet sig af seniordeltid. Tallene vedrører alene medarbejdere i FA-medlemsvirksomheder, da aldersfordelingen ikke kendes for medarbejdere i ikke-medlemsvirksomheder.

For at belyse brugen af ordningen sættes antallet af medarbejdere, der benytter ordningen, i forhold til antallet af medarbejder på 58 og derover. Idet medarbejdere på penge- og realkreditområdet ikke længere har ret til at benytte ordningen fra 58, men først fra 60 år, er det naturligt, at andelen på dette område falder og forskellen til pensions- og forsikringsområdet dermed indsnævres. Idet de fleste it-virksomheder er omfattet af overenskomsten for penge- og realkreditområdet, gør det samme sig gældende her.

Udnyttelsen af ordningen toppede i 2008, hvor det på penge- og realkreditområdet var 10,4 pct. og på pensions- og forsikringsområdet 9 pct. af seniorerne, der var på seniordeltid. I 2011 steg udnyttelsen igen på penge- og realkreditområdet, mens der har været en faldende tendens – dog med en lille stigning i 2013 – på pensions- og forsikringsområdet. Tidsserien for it-virksomheder starter først i 2012. Andelen af 58+-årige, der er på seniordeltid er således nu hhv. 7,6, 5,2 og 7,2 pct.

OM UNDERSØGELSEN

Om undersøgelsen

Beskæftigelsesundersøgelsen er baseret på et repræsentativt udsnit af virksomheder i den finansielle sektor. Den omfatter både pengeinstitutter, realkreditinstitutter, pensionselskaber og -kasser, skadesforsikringselskaber (både i og udenfor Finanssektorens Arbejdsgiverforening) samt it-virksomheder organiseret i Finanssektorens Arbejdsgiverforening.

Undersøgelsen er baseret på besvarelser fra i alt 111 virksomheder. Alle svar er opjusteret til den samlede beskæftigelse på de enkelte områder, jf. nedenstående:

Respondenter fordelt på områder

Område/gruppe	Antal medarbejdere i undersøgelsen i forhold til samlet antal
Pengeinstitutter gruppe 1 ¹	100 pct.
Pengeinstitutter gruppe 2 ²	94 pct.
Pengeinstitutter gruppe 3-5 ³	50 pct.
Realkreditinstitutter	96 pct.
Pensionskasser og -selskaber	75 pct.
Forsikringselskaber	86 pct.
IT-virksomheder (medlem af FA)	95 pct.

Indsamlingen af besvarelserne skete i perioden 21. august til 1. oktober 2013.

1. Arbejdende kapital over 65 mia. kr.
2. Arbejdende kapital mellem 12 og 65 mia. kr.
3. Gruppe 3: Arbejdende kapital mellem 250 mio. kr. og 12 mia. kr., Gruppe 4: Arbejdende kapital under 250 mio. kr., Gruppe 5: Filialer af udenlandske institutter i Danmark

